~~Incipit expositio regule beati augustini episcopi per fratrem humbertum magistrum ordinis predicatorum~~

Quoniam in quodam sermone qui erat inter fratres nostros nobis et innotuit [illegible] ne forte servitio huius regule capitulis vite et omissio inter devotionis ad ipsam regulam potenti studio tam libenter tam [illegible] in veniendo ad requirendum de ea. Tertio continetur in quo quod pertinet ad laudem ipsius. Et quia pater quia continetur [illegible] statum predicatorum [illegible] quantum quod ad perceptionem pertinet. Tertio ad preservationem eiusdem expositionis quod declaratur quid [illegible] fratres predicatores ex regula ista sunt [illegible]. Et alia quod que legere volentes fratres [illegible] possunt in multis [illegible] in amore et reverentia ad ipsam [illegible] [illegible] aliosque non paucos fructus spirituales afferre. Credatur in [illegible] [illegible] quod [illegible] salet mittere [illegible] ut per diligentiam examinatam [illegible] scribi si fuerit visio expediens publicaret quare [illegible] voluntati [illegible] quod sui quod sapio quod possum [illegible] servire [illegible] quod dum vixero desiderabo.

Viris religiosis non mediocriter expedit ut clare intelligant tenorem seu formam regule sub qua vivunt, ut sciant ad quid teneantur ex obligatione professionis. Expedit etiam ut advertant que bona sunt in ea tradita, ut ex consideratione eorum devotionem habeant ad illam. Tertio quia multum prodest eis ut considerent utilitatem eorum que continentur in ea ut libentius illa observent. Plurima in regula beati augustini continentur que obscura et que valde rationabiliter ordinata que multis non solet advertere et quia multa etiam continentur in ea. Licet non vere omnia sint puerilia. Expositio sapientis declarat ipsius dubia, elucidat expositiones eorum que ibi sunt tradita ut diligenter sub illa sciant ad quid obligat ex illa, et ad suam devotionem habeant. Et ex devotione huiusmodi diligentius observent que continentur in ea opitulante gratia ihesu christi. De laudibus [illegible]

Inter multas et varias regulas sub quibus religiosi degunt militantes inveniuntur quod sunt quas tradiderunt viri quidam quibus auctoritatem [illegible] non attribuunt. Alie sunt quas sancti quidam condiderunt sed tales qui non fuerunt eminentes in sapientia; tradiderunt non sunt multe auctoritatis. Certum est autem quod sanctitas in aliquo viro plus valet ad profundendum firmas quam sapientia. Tertio at simplicitas litterata, sed sapiens non [illegible] laudabiliter profert firmas

De regula beati augustini

[illegible] fratres predicatores qui sub regula vivunt [illegible]

Alie non [illegible] sed [illegible] sapientia

nobis datum est exemplum ab antiquo Marci xvi^o sine intermissione
indiciis pluribus ... vero sunt i in ... et
observationibus nota eum insuper quod ... ... in ...
... mentalibus ~~motus vero sunt~~ Circa ieiunia vero notandum quod
sicut ieiunium est sufficiens a viciis carnalibus sic oratio a vi-
ciis spiritualibus. Unde ieiunio ... purgat pestes corporis oratio vero
pestes mentis. Augustinus ut ... impugnare ...
... vii^o ... nos ... et ...
... sufficientem ... est quod oratio ieiunio ad consequendam
perfectam sanitatem. Item quoddam genus est demonum quod impugnat de vi-
ciis carnalibus quoddam quod impugnat de viciis spiritualibus quod di-
de viciis et hoc genus demonum fortius non expellitur nisi per orationem
et ieiunium secundum Matheum xvii. Est autem probabile quod hoc genus demonum
non potest expelli nisi per eandem ... quod oratio ieiunio ut sic ... genus
demonum fortius ... Item ieiunia multum sunt accepta ...
... ieiunantis et non ... Ut autem sint accepta labo-
randum est ut sint secundum Joel ii. Sanctificate ieiunium. Probabile est
autem quod sanctificetur ieiunium per orationem secundum illud sanctificatur per orationem
secundum Apostolum ad Thimotheum iv. Et ideo ... est ... ieiunio ut ieiunium
per orationem sanctificatum fiat deo acceptum et sic petit ecclesia in oratione
in quadragesima cum dicit Tribue nobis quesumus domine sit acceptum ieiunium
Et in multis similibus orationibus. Sic coniunxit orationem ieiunio David
cum dixit Humiliabam in ieiunio animam meam et oratio mea in sinu meo.
Sic Daniel ix dicens posui faciem meam ad dominum meum rogare et
deprecari in ieiunio. Sic Esdras x dicens ieiunavimus et rogavimus
dominum et evenit nobis prospere. Sic Ninivite Jone iii homines et
iumenta et boves et pecora non gustent quicquam et ... et clament
ad dominum in fortitudine. Sic Josaphat ii Paralipomenon xx Josaphat
se totum contulit ad rogandum dominum et predicavit ieiunium. Sic
Anna prophetissa Luce ii ieiuniis et obsecrationibus serviens die ac noc-
te. Sic apostoli creduntur ieiunasse ab ascensione usque ad penthecosten
de quo erant orantes in qua ... Actuum i. Circa rogatio-
nes notandum quod triplex solet esse causa apud magnates dandi ma-
ximas ... magnitudo ... magnates ...
... maiores ... longius in ... effundunt
... Hester ii ubi ... quod Assuerus fecit convivium pro magnifica-
tionis principibus et ... Et ... longius ...
magnificentiam ... alia est ...
i Regum xxx quod dixit David illis ... illis qui remanserunt
ad sarcinas ne aliquid ... de preda ... sicut ...
de hiis que tradidit nobis dominus ... erit descendentis
ad prelium et remanentis ad sarcinas. Alia est ... ...

Nota no

nisi. Eadem autem est ratio quo ad deum in iuramento et in verbo simplici
et id non est contra deum quod negetur aliquis in hoc casu aliquid dixisse vel
negasse. Et sic patet. Dicere videtur sic proclamato: certe verus auditus quod
dicatur de vobis quid dicitis vos ad hec et est similiter quoque de vobis volu-
mus scire ut vel neget vel concedat vel dicat non recognosco quod dixit
vel pariter sermonem audiendo proclamatione vel similia. Et si autem dicit clerici quod ne-
gaverint adhibendi sunt testes potest intelligi quod vocat negare
non confitente. Et in isto sufficit huiusmodi negatio ad procedendum
ad testes. Si vero queratur quare in processu per modum denunciationis
non compellatur reus ad dicendum veritatem sed in processu per modum inqui-
sitionis ex officio vel per modum accusationis ... Potest dici
quod in inquisitione tali in qua agitur ad removendum ab administratione
et in accusatione in qua agitur ad degradandum queritur quod tangit
bonum rei sed et aliorum. In denunciatione vero, in qua agitur ad correc-
tionem solum queritur solum bonum rei. Et duplicia agitur contra eum
et duobus aliis presentibus quod in isto 3o et duplicia agi patet secundum dictum
ne ex commissione ledatur utilitas aliorum. Septimo queritur utrum
subditus in isto casu teneatur obedire prelato si sibi precipiat et quod
ubi male quod dicat veritatem de crimine de quo est proclamatus. Ad hoc
potest dici quod non, sed non tenetur subditus obedire prelato si precipit
quod dicat ei peccata sua extra forum confessionis, eo quod licite fieri possit.
Sunt peccata capitalia tamen sunt que non sunt peccata in quibus tamen non tenetur
religiosus obedire prelato ut sunt aliqua que sunt supra regulam et
votum suum et annexa hiis eo quod non promisit obedire nisi secundum re-
gulam et statuta aliqua. Eiusdem rationis videtur dicere quod subditus te-
neatur confiteri peccata sua ordinis fratribus de conventu suo si
abbas hoc precipiat et multa similia que tamen patet sibi sunt peccata.
Octavo queritur utrum liceat procedere ad huiusmodi proclamationem et
correctionem per testes qui non sperantur de correctione proclamati.
Ad hoc licet non speretur de sua correctione eius si speratur de correctione
in aliis scilicet quod magis timebunt vel alia utilitas consequatur
inde sequentur licet procedere. Sed licet probare de aliquo quod ipse sit
transgressus non quia speretur quod ex hoc sanetur sed quod est utile aliis.
Nono queritur si in collegio in quo hec aguntur in publico sunt
aliqui quibus cedit ad utilitatem alii quibus ad detrimentum utrum
sit dimittendum. Ad hoc potest distingui et quod oportunitas quod fiant
tamen coram illis solum quibus prodest. Si autem non potest hoc fieri videtur quod
simpliciter non sit dimittendum bonum aliquorum propter malum aliorum
de operibus virtutis maxime cum bonum sequens magis computetur
quam detrimentum in genere suo. Etc. Quid vocetur presbiter quid
propositus et de notabilibus circa correctionem.

Convicti vero secundum propositum vel etiam presbiterum ad cuius dispensa-
tionem pertinet arbitrium debitam emendatoriam subire vindictam
quam si ferre renuerit etiam si ipse non abscesserit de vestra societate
proiciatur. Non enim et hoc fit crudeliter sed misericorditer ne contagi-
one pestifera plurimos perdat. Tenditis medicus cum putri

dum vagi et inquieti boni non erunt pz hoc in diphesio
ptra in laudem bonorum frequenter invenit qui fuerunt qui-
eti. huic est quod dicit tum 3. de se nec fuimus inquieti inter vos
Et in vitaspatrum legitur de quodam sene quod cum vexabat ei co-
gitatio de de movendo se de loco in quo erat propter ipsum se
moveret per multa tempora deliberabat cogitationibus apud se
quid expediret. Et de conversacione sua continet eum et universaliter
cuius sunt et quietus Quod autem ex tali laude colligitur
et reprehensio inquietudinis. Contra illa stultorum multum sunt nam
huiusmodi inquietudinis. unde apostolus et ceteris in Audiuimus quos-
dam inter vos ambulare inquiete nichil operantes sed curiose
agentes. hiis autem qui huiusmodi sunt denunciamus et obsecra-
mus in domino ihesu xpo ut cum silencio operantes panem suum man-
ducent. Item legitur monachus se esse non loquendo nec et discurrendo
sed tacendo et sedendo quietus novit. Item in vitaspatrum fratre
quidam interrogavit abbatem Anthonium dicens Quid
custodiens placebo domino. Et dixit ei senex quecumque man-
dabo habe dominum oculis et in operibus que agis adhibe testimonium
divinarum scripturarum et in quocumque loco sederis ne cito inde
movearis. hec tria custodi et salvus eris. Item ex eo. ij dixit
fili habes pone super pedes tuos. ne dicit discurrere pedibus
tuis. Est reprehensibile igitur quod apostolus quod sanctus ioannes. quod
sanctus senex. quod ipse deus sanctis verbis sic dehortantur. Item
tria multe rationes sunt ad idem quod sic patet nec est approbandum
discurrendum sed potius usque ad approbandum Quod igitur homo
debeat approbandum scripturam usque aliud dicimus. Et custodi te nec
et etiam ina sollicite multum primet ad eius potius apud se
Et ideo dicit abbas ij Super custodiam meam stabo. Item in vita
hospitibus fratribus accidunt discurrentes quod quiescentes Cum ergo
nos simus inter hostes fratribus in nimis periculis incurrentes quam
currentes quod quiescentes et ideo semei 3 fratres ij ne egredia-
mus huc atque illuc quocumque autem die egressus fuisses solito re-
medium firmiendum Et sic sanum est ipse magis signum est liberatus
penitentia qui libenter morantur in domo eum penitus quod qui di-
currunt per pz in iacob qui gen 27 dicitur habitasse simplex
in tabernaculis. esau non vagus quamvis penaci Augurina-
tur ergo est bone mentis quiescere Bene. tamen cum argumentum
comperire mentis eorum exemplo apud se consistere et secum morari
Item in Genesi filius plurimis accidunt orationes propter fratribus
ubi manulant pedes discurrentes quod quiescentes et
non cum arsenius quereret a domino quid esset ei faciendum
pro salute sua est vox ad eum dicens fuge tace quiesce
hee enim sunt radices non peccandi. Item quod dicit apostolus ad he-
bre. alind optimum est gratia stabilire cor. huiusmodi autem ex-
agitatio signum est cum ingratitudinis corde expectationis habes idem
intericia Seneca inconstantis animi est discurrere et locorum
varietatibus inquietum Et ergo Seneca primum mentis solide

tuspostud vuerte iiij
folia

tas vi° vos q spuales estis i spiritu lenitatis huiusmodi instruite
vos sz qui p occupatus i aliquo delicto. Tales lat sunt huiusmodi
i firmi qui no ex malicia s tm ex ignorancia cadunt unde
sicut cerg in via catha e d firmitatibus d pfectionis de qua
ra ad chorinthos xv° effectus sum d firmus. Tales sunt novi
tij et alij q nodum ascenderunt ad pfectione d xpo et ipsi
magis suscipiendi sunt caritative tamqm pueruli ad puelloz
nutrimentu. Pa ad chorinthios iij° tamqm puerulis d xpo
lac potu dedi vobis. no escam. Pz sunt aliqui plati qz
cu dolore referendi e qui d firmis no visceta pietatis
s pong crudelitatis ostendunt. No condescendentes eoru
infirmitatibus. No sunt sicut btus Nycolaus qui sup afflic
tos pia gestabat viscera. No sicut Iob qui de quo ab i fa
nia crevit miseracio. No sicut paulus q dicebat. quis
d firmat et ego no d firmor. Isti sunt medici m a z s no e
eis cura de male habentibus. Contra qd dicit Bnardus
sciant fideles ppositi animarum lagwentium sibi cura tradi
ta cu eis i terors loqua minime querulenciis despiciendi
dut. Et si i ipos usqz ad convicia prorupserit medicos seno
dudos agnoscentes paciant confestim cum aie frenesim. no
vindictam s medicinam. Isti sunt illi pastores maledicti de
qb dicitur ezechielis xxxiiij. Ve pastoribus israel. Et post
qd infirmu fuit no consolidastis et qd egrotu no sa
nastis qd confractu no alligastis. et qd abiectu no re
duxistis. et qd pibat no reduxistis cuiusque. Itm ecclesiastici
xxx° dicit de bono pre. p aiabus filioru colligabit
vulnera sua et sup oes vocem intantem turbabitur viscera eius
Quod dicit potest hoc qz quandoqz audiunt huiusmodi prores ali
qd malu de filijs ppt viscera pietatis q hz ad ipos statim
turbatur. Cum longe ergo sunt a tali statu pres illi q sunt ad
filios indurati ut claudat ad d firmos viscera pietatis. P
terea de spu sto legitur ad romanos viij° qz adiuvat d firmitate
nrãz. De paulo itez lc actuum xx° qz ipse laborabat ma
nibus proprijs ut haberet unde susciperet d firmos et sic faciendo eos
sui monstraret. Vita itez docuit oia aialia qz in chore cura
hz de fetibus adhuc debilibus qm qui facti sunt fortes Klo. xxij
ergo sunt spui sto. conn ij paulo. xxij nature. Plati ad d f
mos crudeles. Itm plati pong assumuntur ad onus qm ad honore
et io subditos illos qui ppt aliqm infirmitatem mentis ul
corporis sunt onerosi no debet piciere s pong humeros suppo
nere ad portandum. Bnardus Onus e animaru d firmaru. Nam que
sane sunt portari no i digent. Quoscumqz ergo de tuis d venies
tristes pusillanimes et querulosos ipsorum prez te agnos
ces et abbatem. consolando exhortando increpando age ops
tuu. porta onus tuu et portando sanos quos sanando pos
tas. Item plati sunt i ecclesia no ppter bonos et pfectos. s

Registrum in expositionem regule Beati Augustini Episcopi :

cc cc viij

Liber Sce Marie v'gis In huysborch

Expo. Regle Sci Augi

